„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељи, средом, петком и недељом.
Цена је на годину 12 фор. на по год. 6 фор. на четврт године 3 ф. на месец 1 фор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на чет. год. 30. гр. у сребру.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 н. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

Број

Год. VI.

Позив на претплату

на роман:

„ЈЕДАН ОБИЧАН ДОГАЂАЈ“

од

ИВАНА ГОНЧАРОВА,

с рускога превела

МАРИЈА ЛЕБЕДЕВА.

Издаје га:

„ПРЕХОДНИЦА.“

Пре неколико година покренуло је друштво „Преходница“ у Пешти издавање „Збирке одабраних превода,“ тежећи да тим начином даде Српкињама што племенитије, здравије душевне хране, да им омили српску књигу, те да их одврати од занимања, што нити одговара женском карактеру и позиву, нити годи српскоме духу, чуствима српскога срца. У тој цели издала је Преходница у преводу „Гусарскога краља,“ даље „Дим“ а сада ево и по трећи пут ступа пред српски читалачки свет, издавајући један од најбољих романа руске књижевности, што се зове „Један обичан догађај.“ Роман тај написао је Гончаров, руски романописац, који је чувен са својих истина малобројних, али зато вештачки написаних дела.

Гончаров као романописац, одликује се дубоким познавањем човечије природе, оштрим проникнућем у законе друштвеног развитка. Те дивне особине своје изнео је на видик и у роману „Један обичан догађај“ којега „Преходница“ овим намерава да изда. И у овом роману насликана је љуцка нарав онако, како се мора да развија по вечним природним законима, насликани су карактери по најстрожијој досљедности, изнешени су на видик сви и најмањи покрети у љуцкоме срцу и души; једном речи: предмет тога романа црпљен је из саме друштвености и стоји на нивоу данашњега века: пун је најјезгровитијих мисли, и што је веома важно, пишчева личност нигде се не истиче, него се држи строге објективности, што никако несмета да дело и опет узима правога полета.

Узев у поглед данашње наше околности, „Преходница“ држи да ће издањем овога романа не само дати веома занимљиву књигу Српкињи у руке, но је уверена да ће бар у нешто попунити и давно осећану празнину на пољу српског романа.

„Преходница“ дакле позива сваког српског оца и сваку српску мајку, који имају ћерку, позива свакога српског брата који има милену сеју, а тако исто и сваког појединог српског родољуба и родољупкињу, да потпомогну издавање тога романа тим, што ће се на њ претплатити.

Књига ће бити штампана на лепој, глаткој хартији, између до двеаст а може бити и више табака, а стаје тек 1 фор. а. в. или 10 гроша ва Србију.

Рок претплате траје до 1-ог Маја 1871 по нашем. Скупитељи добијају једанаесту књигу или цену заисту на дар.

Претплата нека се изволи слати на брата Алекс. В. Поповића, кандидата професуре, Pest, Grünbaumgasse Nr. 23.

Без новаца не можемо пријаве уважити; тек кад се скупи довољни број претплатника моћи ће дело — које је већ спремљено — ући у штампу.

„Преходница“ се узда у јаки одзив Срба и Српкиња; полаже велику наду на многобројне чланове уједињене младине и омладинске дружине ма које врсте, да не ће допустити, да јој глас буде „глас вапијућег у пустињи!“

У Пешти, 21. Фебруара 1871.

Омладинска дружина:

„ПРЕХОДНИЦА.“

Приметба. Умољавају се сви српски и славенски листови да овај позив прештампају.

У Пешти. Печатња Викторя Хорњанскога

У

Поводом
беше овладао
мир који још
снова таком
Париз јако
дан услов у
у триумфу у
свога гледиш
народна поно
зојавом јавио
развијена стр
се треба оду
Скоро це
штач — беп
ногама и по
гледним про
се на освету
зишла с ору
редове код т
била све да
само штете,
принети.
Телеграм
улазак Нема
каква нереда
та бојазан у
да су Франц
уласку у ва
живила Фра
какве стварн
су у одређе
се у индуст
нама, и до с
из Париза, ј
зависио од р
миру. Пошт
као што је
одобрила тај
влењу у Па
захтевао од
Париза изиђ
у скупштин
се званичан
ће на основ
Фавровом. П
био у стању
нични акт о
немачка вој
вила Париз,
му престоло
лазак, као
Верзаља а
у Брисл где
Немачке кон
тој конфере
Фавр.
Нема да
паду. После
бало са стра
војске у пре
тај акт без
сигурно сме
наступио, је
се моћи пој
тиван закљу
Немци се в
цуска већ н
је влада нар
својим домо
два дочекал
мах, чим се
до-у усвоји.
војску коју
нуђена изв
нила и Шв
сњени уз
где су и о
цуску чим
Тешки
купила мир
свету одвра
сад почињу

ја, коју је француски народ претр-
и за њега и за остали свет плода

н је то био призор између два за-
ца — између немачког и француз-
е призор славенски свет сведок био
ји ступа на позорницу светске и-

ад, то је овај рат поравнао пут збли-
ђу француског народа и Славена,
адатак, да немачки народ у своје
ју.
курналистика већином је за фран-
ансију, а и владајући кругови су
бљивости Немаца, осим једаног цара,
ас сутра морати пред јавним мне-
пустити, или одступити.
ле рата отвара се Француској дво-
спектива: или да се из темеља, од
е препорађа, преображава, да ре-
установе развије, да зраке просве-
е баца на све стране и народе, и
м упливом својим на све народе ове
праву слободу, и увуче их у коло
публика, којим би путем и без кр-
дошли до они сад отргнути делова,
у крило Француске повратити хтели
пре свега на освету на обновљење
, и према томе алијансије тражи и

а од ти перспектива није противна
нашег народа. Прва води не само
него и унутрашњој слободи свију
и таке немају, а у том је реду и
од.
води савезу са Славенством противу
оја је својим војничким цезаризмом
само по народност, него и у опште
опасна, а у колу Славенства и те
налази се и српски народ.
најнезгоднија била алијансија међу
мачком и Русијом, особито ако би
ла, али једно така по међусобном
и немачког и руског народа није
а друго она би Аустрији и Угар-
нито Мађарима најопаснија била —
Мађари су са политиком Андрашија,
дотле дотерали, да ће и за српски
народе бити каква така добит, ако
га подмете.
ми спокојније можемо у будућност
ранцуској би пак на великој „моги-
ене хекатомбе скрива, желили, да
блику, да оснује безусловну слобо-
речи, и слободног састанка и до-
а тим путем — а не путем међу-
оља корачају лепшој будућности

о неможемо прећутати. Тијер нам
асан по републику и слободу Фран-
је у срцу ројалиста, а иначе велики
Његова влада кадра је јаз међу гра-
радиницима дубоко изкопати, а и
ити за реакцијону политику, што
води. Ни Жил Фавро није се по-
овек, који би стојао на висини си-
пасности, и будућег преображаја.
1849. год. гласао за пood противу
римске. Тијер, Фавро, и — Пикар,
ац Оливијера — није чист посао.
анцуска избор свој учини међу љу-
што су Ледри-Ролен, Луј Блан, Де-
бета, и т. д. којих република и за
деје и тежње има онога поља, које
, но која не изчезава у социјализму
у, као што би Бланки, Пија и т. д.
да може бити пожељеног напредка
у Француској.
Срби, који пред нама имамо при-
ужасног пада Француске, и који смо
оке томе: цезаризам, полицајну,
систему, подкупљивост, подлост,
неваљалство и неспособност државни органа,
разњеженост, саможивост, покваренost у на-
роду, и т. д. али који смо уједно били и све-
доци самопрегоревајућег напора читавог народа,
да љагу цезаризма са себе спере, и част на-
рода спасе — ми се пренимо из гњилости наше,
препородимо се, да и из ове несреће, у којој
смо, још у већу непаднемо, него да своме по-
колењу образ осветламо, а будућима темељ
среће ударимо.

време кад ће се осветити Немачкој за данашње своје невоље. „Авн. Нат.“ говорећи о условима мира вели, да је с тим земља отворена упадању непријатељском, што је Мец предан у руке Немцима, јер вогешка брда без Меца нису никаква стратегичка линија. Неће нико хтети преко њих прелазити, кад их може са севера обићи. „Ми смо грдно млого изгубили — наставља даље. — Ово је врло несношљива ситуасија за један велики народ, и ако смо упућени на то да је сносимо, ми ћемо је сносити, али је никад нећемо усвојити, и мир који области; она је 1806. Пруску за осам дана смлавила, и половину држава јој узела била; она је и у бечком контресу настојавала, да је немачки народ спетљан био у „бунду“, у којој се није по вољи мицати могао, — али свему томе злу није сама Француска крива, било је ту с почетка аустријског, доцније и руског масла, и били су криви и сами млогобројни кнезови и краљеви немачки, који су у рату на страни Француске бивали, а у миру завере противу немачког народа, његове слободе, и његовог јединства ковали; напоследку и Немци ту је још веће кривице до аустријски Немаца. И сама је Француска понижена под Наполеоном, и притиснута била — зато сад и каје грехе, као што ни један народ није.

Но и француски народ треба још школе. Прост народ још је глуп у Француској, и у рукама је католицизма. Пре свега простом народу ваља очи отворити; други је услов, да се социјалистичне и комунистичне странке окану завера, и барикада, и да пусте, да се република путем слободне речи, и слободног јавног мишлења сама из себе развија.

у уторак рано слугу у кадије у кућу, да на сваки начин доведе девојку и доиста је доведе.

Чујемо да је после тога говорио паша г. Пери, како је и он сам хтео предати му девојку; а г. Перо му је лепо одговорио: „знам па за то сам је и узео“.

Баш сада рече ми један пријатељ, да су Турци опет ухватили једну девојку да је потурче. И ето таквих примера турске самовоље пуно је у нас. Но дао Бог има увек добрих људи, који заштићавају невољне, а ваљда ће дати Бог скорим вријеме, које ће и нас и све под јармом турским ослободити“.

У истом листу налазимо и ове редке: „Цетиње, 5. фебруара. — Ових дана догодише се овде два не сретна случаја. Један човек из Бајица пође прекјуче на Ловћен по дрва. Како је снег ... трпао стане несигурно, омакне с низа стене и изгрува се тако, да часова издахнуо.

Јучер опет играше се две дев у Доњем крају баш до самога Цети другој: сад ћу те убити, опали ј убије своју другарицу. Убијена дина, а друга је млађа“.

Нови Сад 20. фебр. Ос места, још нам је јављено, да бањска, каменичка и ер телска, осечка, вукова тичка закључиле послати по нистратору патријаршије.

— Из Рац Алмаша јављ мро 20. јануара о. г. бив. арх стира Ковиља, Исидор Коларс следње време свога живота, у свога брата провео. Веле, да много добра тамошњој сироти своју заоставштину оставио је

— Из Вуковара јављају „Н мо 12. фебр. о. г. умро Гавр говац у 67. год. живота свога. ње од 5—6 хиљада фор. а. вр штипендије, којима ће Српска ме увиђењу с нарочитим обзи це располагати.

ТЕЛЕГРАМИ УРЕДНИШТВ

Пешта 19. фебр. Народна штина у Бордоу 1. марта са тив 107 пристала на уговор проглашен за збаченог. 30.000 ушло у Париз; мир није нар овог телеграма добили смо још али тако доцне, да је само у плара могао ући, зато га нан вамо. У.)

Новије

Берлин 16. фебр. „Штат ће виртембершка и саксонска у Париз. Цар ће их код три дочекати и прегледати. Војници индустријалној палати и вели Цар ће пре повратка свога у да види бојна поља орлеанска

Свечани улазак у Берлин шест недеља дана, за које ће нично“ (!) жалити погинули ра

У Берлину се чине непр радости и весељу (?) нема кра скупља пред палату цареву гд кличе и пева.

Париз 15. фебр. „Жур. су републиканци покушавали плацу бастиљском бацише јед агента у Сењу где се овај уд

Бордо 16. фебр. Републи захтевају да се народна скуп у Париз. Неки пак листови д наумио разрушити досадању цен министративну и увести децен с тим хоће први корак да учи родну скупштину, која се до са у Паризу, да премести стално за сад се још незна само у које као да би Тјер највећма волео

Брисл 16. фебр. „Етоал (из Париза 15. ист. мес. Ноћ гарда оружана у маршу пошл уласку Немаца у Париз. Могу догађаји излећи. (По брзојаву Немци су ушли у Париз, а шен. У.)

Беч 16. фебр. Пољски кл поднети у једној од идућих се ски, галичку резолуцију.

Честити архимандрит Ге новић из Задра наименован је жоторског.

Дервиш-паша пређашњ ски добио је орден првога реда првог.

Министарски саветник Шух оделења за унутарње послове и меник шефу оделењу за просве и правосуђе.

Председник годишњег позоришног одбора у Загребу захвалио је на тој почасти и на његово место наместила је влада неког Божурића, за кога се само толико зна, да има у Загребу парно купатило. „Народне Новине“ донашају и тај глас, да је свима члановима позоришним одказан уговор па и управитељу Зајцу.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Оној честитој браћи Мокринчаном, који се састараше за мене, те ме својим новчаним прилозима потпомогоше, да могу до своје цељи доћи, изјављујем овим своју срдачну захвалу!

Пешта 14-ог фебруара 1871.

Душан Стојановић,
свршн. правник.

Књижевне вести.

Како је познати родољуб, преосвећени владика ђаковачки, г. Ђурађ Јосип Штросмајер, српском ученом друштву послао дар од 100 дук. ћес. на просветне цељи, то је ово друштво, на главноме скупу

до 80 фун. 3 ф. 40 н. до 3 ф. 50 н. Јечам слаб промет 75 фун. 2 ф. 25—40 до 2 ф. 95 н. до 3 ф. 10 н. Зоб 50 фун. 2 ф. 22 и по н. до 2. 30 н. Пролетња 2 ф. 20—21 н. Кукуруз 2 ф. 65 н. до 2 ф. 85 н. ц. ц. 3 ф. 12 и по н. 3 ф. 15 н. до 3 ф. 17 и по н. Свињска маст 38 ф. до 38 и по н. Сланина 28 и по до 30 ф. Шљиве босан. из друге руке прва врста 13 ф. до 13 и по н., добре 6 ф. 50 н. до 7 ф. 50 н. Восак 105—106 ф. цента. Шишарке 17 ф. 50 н. до 19 ф.

Курз од 19. фебр.

Сребро — — — — — — — —	122.75
Дукати — — — — — — — —	5.86 6/10

истo на тој цркви са бакаром покривени торањ поправљати, тога ради позивају се у овом вешти зидари, иконорези, молери и казанџије у Жабаљ на 14. март 1871 по старом ради упитне радње.

Из црквено школске одборске седнице држане у Жабљу 11. фебруара 1871.

М. Шикопарија перовођа. 2—3 Драгић Бошков председник.

ОБЈАВА.

Доле подписани јављам свима дужницима бивше трговине В. М. Стефановића „код белог петла“ у Н. Саду; да сам дана 27. фебруара о. г. на судској лицитацији књиге трговине исте купио, и тако позивам сваког који дугује мени, од данас за један ... пријави; као и то да

... н Стефановић
„код белог јагњета“.

... оштова-
...ијама!
...вити својим п.
...им и са стране
...ерења стекох
...ом својим из
...селио на пи-
...).
...а ме што више
...о почаствују.
...ебруара 1871.
...атковић,
...рне руке.“

...з а.

...рговаца и остали
...у варошици Фелд-
...ишњи вашари, на-
... 21 марта први,
...и 22 августа по

...1871.
... Јован Иванов
закупник.

...мију један настој-
...у вешт а имао би
...а се са сведочбама
...ијави до 16. марта

...огрев 400 фор.

...871.
... Пауновић.

...уће, могу се по
...и добити код НИ-
...Josefstadt, Kondi-
1—6

...бодне руке своја у
...м месту налазећа са
...емље. Условија са
...ника г. Николе Ђ.
...право продати; у-

...убица Костић
...ођена Вукотић.

...сена пр-
...360 возо-
...одном ме-
...и могу ра-
...упац нека

...20.) фебр.

...је Хариш.

...ПРОИЗВОД
...ИНЕ ЦЕНЕ,
...УГА.

...остојана холанд
... до 2 ф. 50—75
...на и постојана
...Везене париске:
...е од румбургкер
... 1 ф. 50 .. 1-
... ф. 25 н., 1 ф.
...ије кош. по 1
...ф. 75 н. до 2 ф.

...ојана хол. плат.
...о 2 ф., 2 ф. 25
...то везене 3 ф.,
...нзјф. румбург.
...уметци париски

...довози то и наши млинови морадоше барабар у понуди ићи да би своје потребе подмирити могли, те се стога опет цене рани побољшаше.

При промету од 120.000 мерова закључене су ове цене: Шеница 88 фун. ц. ц. 6 ф. 45—60 н., 87 фун. 6 ф. 30—45 н., 86 фун. 6 ф. 20—30 н., 85 фун. 6 ф. 10—20 н., 84 фун. 5 ф. 85 н. до 6 ф., 83 фун. 5 ф. 55—70 н., 82 фун. 5 ф. 40—60 н. на 3 месеца. Обична шеница пошто је спала била на 5 ф. 35 н. дигла се опет на 5 ф. 47 и по до 50 н. Раж 78—79

... ограду новога гробљем оградити, ради тога позивају ссе стручњаци, да на дражбу, која ће се 30. марта (111. априла) т. г. пре подне у подписаном опћеству оообдржавати престану, где ће се уједно план и условиија дознати моћи.

У Српн. Сент-Мартону 14. фебруара.

1—3 Црк. школ. општина.

ОБЈАВА.

Црквено школска општина у Жабљу жели нов иконостаас — темпло — у својој цркви имати, тако

12. румбург. бели марама 2 ф., 2 ф. 25 н., 2 ф. 50 н., 2 ф. 75 н., 3 ф., 3 ф. 50 н., 4 ф., 4 ф. 50 н., 5 ф, 5 ф. 50 н., 6, 7, 8, 9 и 10 ф.

За мушке кошуље молим дебљину од гола врата. Еспап се шаље са Nachname. Кошуље које најбоље нестоје, или п. г. купци, који разумно увиде да су обманути, прецењени, преварени, нека исте одма враћају.

АДРЕСА: Alexander Stanischits befugt. Wäschwar. Fabrikant, Wien Wollzeile Nr.9. 234--20-24

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. Одговоран уредник Стеван Поповић. Српска штампарија дра Јована Субботића у Новом Саду. 1871.

„ЗАСТАВА“ излази трипут у недељи, средом, петком и недељом.
Цена је на годину 12 фор. на по год. 6 фор. на четврт године 3 ф. на месец 1 фор. а. вред. за Аустрију, а за Србију на годину 120 гроша на по год. 60, а на чет. год. 30. гр. у сребру.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по количини врста, које из гармонта заузимају, и за сваку врсту плаћа се увек по 6 нов., за жиг увек по 30 н. Дописи се шаљу уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у кући број 11 и 12 у дунавској улици.

Број 23. У Новоме Саду у среду 24. фебруара 1871. Год. VI.

У НОВОМ САДУ 23. фебруара.

Поводом уласка немачке војске у Париз, беше овладао страх, да ће се опет нарушити мир који још није ни углављен коначно. Основа таком страховању беше довољно, јер се Париз јако узрујао кад се сазнало, да је један услов у склопљеном миру и тај, да Немци у триумфу уђу у Париз, што Французи са свога гледишта тумачише као повреду њихова народна поноса, као понижење. Као што је брзојавом јавио „Тајмсу“ његов извештач, беше развијена страшна агитација у том смислу, да се треба одупрети уласку Немаца у варош.

Скоро целу ноћ — вели „Тајмсов“ извештач — беше сво становништво паришко на ногама и под оружјем. У гомилама не прегледним пролазише кроз улице заверавајући се на освету. Народна гарда самовољно је изишла с оружјем у руци и ставила се у бојне редове код триумфалног свода. Влада је употребила све да одклони сваки могући сукоб, који само штете, никакве користи Француској неће принети.

Телеграми су већ јавили на све стране за улазак Немаца у Париз као и то да није никаква нереда том приликом било, и тако је та бојазан уталожена. Новије вести јављају, да су Французи дочекали немачку војску при уласку у варош са звиждањем и усклицима: живила Француска, живила република! — али какве стварније демонстрације није било. Немци су у одређеном им простору вароши сместили се у индустријалној палати и великим касарнама, и до сад су се већ вратили и натраг из Париза, јер је рок бавлења њиховог тамо, зависио од ратификације (одобрења) уговора о миру. Пошто је народна скупштина у Бордо-у, као што је већ познато са великом већином одобрила тај уговор, то је и рок њиховом бавлењу у Паризу истекао. Жил Фавр је одмах захтевао од Бизмарка да немачка војска из Париза изиђе чим је дознао резултат гласања у скупштини, но Бизмарк је захтевао да му се званичан акт о ратификацији достави, пак ће на основу тога поступати сходно захтеву Фавровом. Пошто је Жил Фавр већ до сада био у стању поднети Бизмарку захтевани званични акт о ратификацији, то нема сумње да немачка војска до овога тренутка није оставила Париз, кад су већ и цар Виљелм и син му престолонаследник сасвим спремни за полазак, као што јавља једна брзојавна вест из Верзаља а и Бизмарк се спрема да одпутује у Брисл где ће се мир између Француске и Немачке коначно утврдити. Француску ће на тој конференцији у Брислу заступати Жил Фавр.

Нема дакле више опасности по мир на западу. Последња пречага преко које је још требало са страхом прећи, беше улазак немачке војске у престолницу Француску и како је и тај акт безопасно по мир извршен, то се на сигурно сме узети, да је сад већ мир са свим наступио, јер на конференцији Бриселској неће се моћи појавити ништа, што би по дефинитиван закључак мира штетног уплива имало. Немци се враћају својим кућама а и Француска већ навлачи хаљину мира и с тим, што је влада наредила, да се народна гарда одпусти својим домовима. Овај тренутак као да су једва дочекале суседне државе; Белгија је одмах, чим се дознало да је скупштина у Бордо-у усвојила уговор мира, одпустила своју војску коју је ради своје сигурности била принуђена извести на границу, — исто је учинила и Швајцарска. Французи који су притесњени уз Швајцарску морали у ову пећи, где су и оружје положили, вратиће се у Француску чим се дефинитиван мир потпише.

Тешки услови, којима је и Француска одкупила мир изазвали су у целом образованом свету одвратност спрам Пруса, а Французи већ сад почињу говорити о томе: како ће доћи време кад ће се осветити Немачкој за данашње своје невоље. „Авн. Нат.“ говорећи о условима мира вели, да је с тим земља отворена упадању непријатељском, што је Мец предан у руке Немцима, јер вогешка брда без Меца нису никаква стратегичка линија. Неће нико хтети преко њих прелазити, кад их може са севера обићи. „Ми смо грдно млого изгубили — наставља даље. — Ово је врло несношљива ситуасија за један велики народ, и ако смо упућени на то да је сносимо, ми ћемо је сносити, али је никад нећемо усвојити, и мир који је сад склопљен треба правим својим именом да се зове „примирје“. Па шта ће Немачка с тим добити? Безграничне војене терете, апсолутну несигурност, непрестану сметњу својој индустрији и својој трговини, пруски деспотизам, оскудицу сваке слободе и најпосле духовно, морално и индустријално осиромашење. Француска подложена истим нуждама истим бригама и истим теретима биће такође сирота; али несрећа једног неће усрећити другог“. „Дели Њу.“ исто тако говори о условима мира и вели, да ће Немачку стићи кад било праведна казна за нанесено понижење Француској, јер ће „узрастити два нова нараштаја пуни мржње једно према другоме, улоге се опет могу поделити, и можда ће опет доћи ред на Немачку да пати. Француска је по невољи уступила један део своје земље, али ће за цело вребати згодну прилику, и чим се ова укаже покушаће да поврати оно што је њено. Мира трајна међу та два народа никад бити неће“. „Тајмс“ говорећи о условима мира вели да ће се новчана страна тих услова осетити у целом свету. „Све државе — вели — у Европи, савезне државе у Америци, Бразилија и сама Индија и енглеске насеобине тамо мораће сносити терет ратне одштете. Ако се тих пет милијарада морају за неколико година исплатити, онда ће француска влада принуђена бити закуцати на свака врата, и заштеђену мраку свију народа позајмити, Француска је данас преслаба, да би наскоро могла офензиву прихватити; али онога дана, кад буде имала ма каквог потпоручика (лајтнанта) од даровитости Наполеона I, неће се дуго предомишљати да га не стави на чело своме народу да се освети и провинције отргне од Немачке, која онда неће можда имати ни Молтке-а ни Бизмарка“.

Тако листови о условима, а колика је мржња на Немце у Француза овладала, не може се ни описати. Кремје бивши министар у привременој влади управио је председнику народне скупштине бордовске писмо којим нуди сто хиљада франака у прилог исплати одређеног дела ратне одштете. У писму се нада Кремје, да ће сваки Француз дати колико год може више, само да се земља што пре опрости немачких посада — и нема сумње да тај корак бившег министра неће наћи повољног одзива у француском народу. —

ПАД ФРАНЦУСКЕ.

Дакле је закључен мир између Немачке и Француске — мир, који у крилу свом носи клицу страшнога рата, страшнијег, него што је садањи био. Било је и већи ратова у свету — али мало их је било у својим посљедицама тако значајни, као овај између Француске и Немачке. Француска је истина изазвала овај рат, Француска велимо, не само зато, што је крива, што је Наполеона толико трпила, него и зато, што се неможе тајити, да је она са ускликом поздравила објаву рата, и сама левица, и сам Гамбета, осим једнога Тијера, нису се озбиљно опирали објави рата. Француска је завидила што Пруска јача, што се немачки народ уједињава, и није могла поднети величину Немачке. Француска је крива била — али је Немачка тако круто, сурово с њоме поступила, да је не само Французку, него и остале народе за срце ујела.

Немачка је употребила превагу свога оружија, победу своју, да двестагодишњи рачун немачког народа са французким разправи.

Јест истина — Француска није била пријатељ немачког народа, њено је дело било, да је немачки народ јошт у вестфалском миру тако подељен био, да се није крочити могао, и да је зависио од суседа своји час с једне, час с друге стране; она је под Људевитом XIV. одузела Немачкој Елсас, Лотринг, и друге области; она је 1806. Пруску за осам дана смлавила, и половину држава јој узела била; она је и у бечком конгресу настојавала, да је немачки народ спетљан био у „бунду“, у којој се није по вољи мицати могао, — али свему томе злу није сама Француска крива, било је ту с почетка аустријског, доцније и рускога масла, и били су криви и сами млогобројни кнезови и краљеви немачки, који су у рату на страни Француске бивали, а у миру завере противу немачког народа, његове слободе, и његовог јединства ковали; напоследку и Немци су на друге стране, особито спрам Славена освојења чинили, као у северној Немачкој, у Пољској, у ческим и словенским земљама.

Но Французку је сад сама Немачка претисла, и потисла, онај јој земљу опустоши, вароши и села опљени, стотинама хиљада које зароби, које потуче; она Париз понизи, милијарде ратног трошка јој намету, и Елсас и Лотринг, и што је Французима најтеже — први град, Мец, узеде.

Пруска се не позива при том на начело народности — јер и то начело има границе своје у слободној вољи, у самоопределењу становника, а ови у Елсасу и Лотрингу не само да неће да буду с Немачком, него су и на бојном пољу, и на биралишту противу тога протестовали.

Бизмарку и Молтке главно је, да у будуће учине немогуће, или да отештају, да Француска нападне на Немачку, и да се освети.

Освета — то ће одсад бити лозинка свакога Француза. Бизмарк и Молтке посејаше у Француској семе страшне освете. Или ће Француска бити још већма сужена, можда подељена као Пољска — или ће се немачки градови и села од пламена освете француске пушити, а крв потоком течи до Берлина, над којим ће се излити сав гњев освете.

Немачка се у страшном виду показала у овоме рату, и у овоме миру. Без срца и душе, грозна, зверска.

Немачки је народ показао, чему би се свет од њега надати имао, да он добије не само прву улогу, него и светску владу у руке.

Тај иначе вредан, чуваран, просвећен и као што се види и јуначан народ тигар је, хијена је спрам други народа. Себичност, грабљивост и на политичном и на економном пољу црта је његова. Узмимо и последњу шаку Немаца, која се „пинтловима“ на леђи из Немачке међу друге народе увукла — како пузи, док се не подкожи, а како би после хтела да све под своје ноге мете.

Таки је тај „најученији,“ ако и не најпаметнији, а још мање најпоштенији народ.

Он понемчи милијоне Славена на северу; он подстаче из Пруске мисао о деоби Пољске, подели је, и свој део скоро сасвим понемчи; он грамзи за балтијским областима у Русији, где је шака Немаца међу Летима и другим полуславенским племенима; он је разглавио чељусти на Ческу и Словенију; он баца котву у јадранско, и дуж Дунава у Црно море — он је ненаситљив.

Сав правичан свет радоваше се, да се Немачка уједини — али тек што се поче уједињавати, поче и грабити око себе туђе, или бар отуђене елементе, међу којима је лакоумно, и сујетно славољубље.

Немачки народ свега има — али племенитости, човечности нема.

Што је од тога у њему било, као да је пренео за море, на тако звано англосаксонско племе у Енглеској и северној Америци.

У прави Немаца остаде талог пуке себичности.

Немац је крив, што и јужно-источни Славени стењу и сад под јармом турским.

Сасвим је друге соје келтијско-романско, француско племе.

Мана има сијасет али и врлина има млого, а најглавнију врлину: племенитост и човечност, врлину самопрегоревања, пожртвовања за обште људске мисли и тежње.

То је показао године 1789. 1792. 1830. 1848. и сад се у самом страдању своме, у својој очајној борби на живот и смрт показао у пуној светлости врлина својих.

Истина да Славени, а нарочито јужно-источни нису искусили плодове те човечности француског народа, али и то није потекло из њиног карактера, колико из одношаја, у које је Француска, особито под Наполеоном дошла, и ту је још веће кривице до аустријски Немаца. И сама је Француска понижена под Наполеоном, и притиснута била — зато сад и каје грехе, као што ни један народ није.

Но и французки народ треба још школе. Прост народ још је глуп у Француској, и у рукама је католицизма. Пре свега простом народу ваља очи отворити; други је услов, да се социјалистичне и комунистичне странке окану завера, и барикада, и да пусте, да се република путем слободне речи, и слободног јавног мишлења сама из себе развија.

Несрећа, коју је французки народ претрпио, може и за њега и за остали свет плода донети.

Страшан је то био призор између два западна народа — између немачког и француског, коме је призор славенски свет сведок био — свет, који ступа на позорницу светске историје.

Ако икад, то је овај рат поравнао пут зближењу између француског народа и Славена, којима је задатак, да немачки народ у своје границе збију.

Руска журналистика већином је за француску алијансију, а и владајући кругови су противу грабљивости Немаца, осим једног цара, који ће данас сутра морати пред јавним мнењем или попустити, или одступити.

Сад после рата отвара се Француској двострука перспектива: или да се из темеља, од доле до горе препорађа, преображава, да републиканске установе развије, да зраке просвете и слободе баца на све стране и народе, и да моралним упливом својим на све народе ове спреми за праву слободу, и увуче их у коло слободни република, којим би путем и без крваве освете дошли до они сад отргнути делова, који би се у крило Француске повратити хтели — или да пре свега на освету на обновљење рата мисли, и према томе алијансије тражи и склапа.

Ни једна од ти перспектива није противна интересима нашег народа. Прва води не само спољашњој, него и унутрашњој слободи свију народа, који таке немају, а у том је реду и српски народ.

Друга води савезу са Славенством противу Немачке, која је својим војничким цезаризмом постала не само по народност, него и у обште по слободу опасна, а у колу Славенства и те опасности налази се и српски народ.

Још би најнезгоднија била алијансија међу Пруско-Немачком и Русијом, особито ако би дуже трајала, али једно така по међусобном мишљењу и немачког и руског народа није вероватна, а друго она би Аустрији и Угарској, а именито Мађарима најопаснија била — а дао Бог, Мађари су са политиком Андрашија, а и својом дотле дотерали, да ће и за српски и за друге народе бити каква така добит, ако се њима нога подмете.

И тако ми спокојније можемо у будућност гледати. Француској би пак на великој „могили“, која њене хекатомбе скрива, желили, да одржи републику, да оснује безусловну слободу слободне речи, и слободног састанка и договора, и да тим путем — а не путем међусобног покоља корачају лепшој будућности својој.

Но једно неможемо прећутати. Тијер нам се чини опасан по републику и слободу Француске. Он је у срцу ројалиста, а иначе велики интриган. Његова влада кадра је јаз међу грађанством и радиницима дубоко изкопати, а и споља ће бити за реакцијону политику, што деспотизму води. Ни Жил Фавро није се показао као човек, који би стојао на висини ситуације, опасности, и будућег преображаја. Он је још 1849. год. гласао за поод противу републике римске. Тијер, Фавро, и — Пикар, овај близанац Оливијера — није чист посао.

Ако Француска избор свој учини међу људима: као што су Ледри-Ролен, Луј Блан, Делеклис, Гамбета, и т. д. којих република и за социјалне идеје и тежње има онога поља, које им припада, но која не изчезава у социјализму и комунизму, као што би Бланки, Пија и т. д. желили, онда може бити пожељеног напредка и развитка у Француској.

Ми пак Срби, који пред нама имамо пример таког ужасног пада Француске, и који смо видили узроке томе: цезаризам, полицајну, шпијонску систему, подкупљивост, подлост, неваљалство и неспособност државни органа, разњеженост, саможивост, покваренost у народу, и т. д. али који смо уједно били и сведоци самопрегоревајућег напора читавог народа, да љагу цезаризма са себе спере, и част народа спасе — ми се пренимо из гњилости наше, препородимо се, да и из ове несреће, у којој смо, још у већу непаднемо, него да своме поколењу образ осветламо, а будућима темељ среће ударимо.

ТАЛИЈАНСКА „ПЕРСЕВЕРАНЦА“ О АУСТРИЈИ.

„Персеверанца“ је један од најважнијих и највећма распрострањених листова краљевине талијанске, и излази у знаменитом месту талијанском, које је особито добро познато нашим граничарима, у Милану. Лист тај доноси од г. 1866. о свакој новој години преглед о стању Аустрије са таким точним познавањем њених одношаја како у целим тако и у појединости, да их јасније не би знали претресати ни листови, што у самој Аустрији излазе. И ове године донела је „Персеверанца“ читав низ чланака под насловом: „Аустрија г. 1870,“ из којих по „Заточнику“ у изводу саопштавамо неке мисли, додавши им овде онде само неке своје примедбе, да свет наш види, како тај орган уједињеног народа талијанског суди о одношајима Аустрије.

„Један од најважнијих узрока, да су се централисте код све своје унутрашње мизерије и корупције могли кроз толике године одржати у Аустрији лежи у истину у том, што јавно мњење изван граница аустријске државе ништа није знало о домаћим одношајима у у Аустрији, или ако је знало, то је његово знање толико ваљало, колико ништа.

Нема државе у Европи, чије би унутрашње стање било тако тешко проучити, и чије би проучавање при свем том било тако мало захвално, као што је проучавање Аустрије. До једанаест различитих народа и народности, од којих се опет свака дели барем на две стране, а неке, као што су Пољаци, Талијани, Романи, Русини и Немци, осећају привлачну силу иза граница Аустрије, тако да се снаге њиове у тој држави раскидају, и тешко је разрешити тај гордијев чвор! Централисте су гледале, а још и сад гледају сву своју силу у том, да пишу о Аустрији о својим бечким органима на длаку онако, као што се иначе пише о мало друкчијим државама, него што је аустријска монархија, чинеће разлику само међу странком „уставном,“ против које стоји — „неуставна,“ „реакционарна,“ „абсолутистичка.“ То је за Енглезе, Французе, Талијане, који су се научили туђе одношаје мерити по држави „једнонародној,“ врло занимљиво; они или не знаду или сваки час било хотимице и нехотице заборављају, да у Аустрији има више народа, од којих би сваки рад, у колико се даде, постићи свој устав, па се тако догађа, да странка централистичка као једина „уставна“ у Аустрији ужива симпатију.

Како би н. пр. иначе него тако било могуће, да се Наполеон III. у рату против Пруније ослони највећма на Аустрију, т. ј. на немачке централисте? Бијаше то тада незнање, које је г. 1849 иначе опрезну Русију завело, те је обранила и сачувала централизацију у Аустрији у тој детињој нади, да ће за то добити савезника на истоку.

То је и збиља врло значајно и то треба узети за напредак европски, да страни свет нарочито од г. 1870., а понешто већ од г. 1866. — свраћа очи своје на Аустрију и пажљивије од ње саме мотри на унутрашње стање њезино. Због европске равнотеже Аустрија је заиста фактор за будуће комбинације, те с тога и пријатељ и непријатељ гледа, да јој упозна праву цену, а да се не превари и по трећи и по четврти пут, као што се о њој преварио већ више пута. Год. 1859. кладила се н. пр. Енглеска, да ће Аустрија у Италији победу одржати, пак се превари. Године 1866. сва је Француска држала, штоно веле, као у воску, да ће Аустрија дати лекцију Бизмарку, пак се превари. (Овде додајемо речима талијанског писца, да је г. 1866. и покојни кнез српски. Михајило кладио се, да ће Бенедек за 14 дана доћи у Берлин.) Године 1870. бојала се сва Немачка, а рачунала је на то цела Француска, да ће Аустрија преко Крконоша доћи Прусији за леђа — па гле, и опет се сви преварише. Аустрија се не хтеде — она се не може макнути због свог домаћег система. (Пре него што је талијански писац дошао до овог свог са свим логичног закључка, требао је још једну премису напоменути, која би његовом закључку више снаге давала него и једна од осталих наведених премиса, — требао је још напоменути, шта је било у јесен год. 1869. Те године ударила је аустро-угарска војска на шаку сиротана у Боки Которској, и као што сви знамо, сав је свет тада помислио, да оно неколико сиротана и соколова српских не ће бити доста ни за један фруштук војсци аустро-угарској. Па шта је било? Опет се сав свет у мњењу свом о Аустрији преварио, и то тако преварио, како се досад још никад није преварио, нити ће се ваљда преварити.)

То варљиво уздање у Аустрију, које сваки час забезекне сав свет, јест узрок, да је на њу од год. 1870. обратио око своје и други жудилац, како то чине већ од год. 1866. и Руси и Пруси. Нарочито је на то упутио живаљ славенски, за чији се обстанак није знало ни у самој Аустрији све до г. 1848., а од г. 1848. врло мало — а данас пак обраћа на се највећу пажњу. Природна већина остаје већином, радио ти, што ти је год воља. За то се од прошле године и енглески листови све више баве питањем славенским у Аустрији. Французи, несрећом и илузијама од год. 1870. поучени, отворише сада са удивљењем очи на Славенство аустријско, а Талијани следују њиовом примеру. Не треба ништа друго, него да федералистичка странка употреби то кретање и рашири своје дописе у стране европске листове.“

Саопштивши довде главне мисли споменутога листа о стању Аустрије, да видимо сад, како „Персеверанца“ разлаже српско-хрватске одношаје, који се нас највише тичу.

Док се у Цислајтанији владини системи мењају и мужеви позвани, да их заступају и проводе, помаљају се за кратко на политичкому обзорју, да брзо пропадну у заборавност, корачају у Транслатанији Мађари од године 1867. неустрашиво оним истим путем, на крају којега је понор, који ће их неизбежно, и без да заслуже ичије помиловање, прождрети, ако скоро незастану. Увек предводени истим првим министром Андрашијем, под сјајним плаштем уставности, да се западном свету покажу цивилизованом државом, не престају угњетавати гвозденом руком Хрвате, Србе, Романе и Словаке, и употребљују сва средства, која стоје на руку бездушној влади, да их уздрже у робству и понижењу. Повест не приповеда много о владама угњетачким, јер ове имаду неку белегу мира и поредка. Је ли изгледало што уређеније на свету, да тако рекнем, него Аустрија Бахова? Па што би на то, да вам рекнемо, да јој Хрвати завиде, пошто од близу четири године изкусише Андрашијеву Угарску? Јер је и оних гаранција јавнога реда бар, што но се зову законитост, и које је пружао систем Бахов, сасвим нестало под бароном Раухом, да уступе место безграничној самовољи, свестраном безакоњу у свима административним струкама, да би залуд слично стање тражио у суседној Турској? Ако желите доказа, ево вам га. Помислите да „Персеверанза,“ „Опиниоие“ или други који акредитирани лист саопшти једном на свом челу, да је префект милански или флорентински (нека ми опросте упоређење ти честити достојанственици) помоћу својих улизица упустио се у какав подузетак јавне користи, основан владом, и да злоупотреби своју службену власт на штету јавнога добра, а на корист консорција, којима је он тајни ортак. Против таког префекта повела би се изтрага, с које ако би се породила и најмања сумња о његовој непорочности, или би се одпустио, или бар ставио у мир.

Али помислите на часак, да такав префект утури себи у главу, да је чист, те се омели тужити „Персеверанзу“ да га је потворила злоупотребљењем власти, и да ваш лист докаже истинитост окривљења, и буде проглашен невиним, па да тај префект сам не одступи, или га не одпусте одма, шта би рекли о префекту, који би упркос том остао на свом месту, или га влада неби одпустила? А ако би се место о префекту радило на пример о одговорном министру? Ви би рекли, да се такав случај није никада догодио, а ипак је био до пред неколико дана. Молећ опет ваше га префекта за опроштење прелазим на барона Рауха, милошћу Мађара цивилнога бана Хрватске, краљева наместника, одговорна по нагодби хрватско-угарској хрватском сабору за владине чине. —

Орган народне странке прибегав у Сисак, у војену крајину, да узмогне излазити — јер барон Раух неда излазити у Загребу ни правничком листу, оптужио је пре годину дана бана, да је тајни ортак консорција за изсушење некојих велики мочвара у Хрватској, и да је злоупотребио своју службену власт, подупирући консорцију на штету сиромашнога народа, у место да ради на његову корист. Бан није смео остати под ђагом таковог окривљења, и тужи лист војничком суду (пазите добро) у Петрињи.

Писац чланака против Рауха очитује се, и прими на се одговорност: то вам је загребачки одветник Мразовић; ни мање ни више, вођа народне странке у Хрватској. Био је то двобој међу заступником мађарске владе и оним народне опозиције, на које је гледала сва земља, а непретерујем, ако речем и сва Угарска. Па гле, не пред поротним, нити пред грађанским судом, него пред аудиториатом војене крајине, доказа Мразовић срамотне чине, и војнички суд прогласи га невиним, и он се из Петриње поврати у Загреб, праћен неописивом славом. И барон Раух је још цивилни бан у Хрватској и наместник краљев! (Како је видити, писац је писао овај чланак пре него је дознао последице петријнске осуде. У.)

Судите по овом случају, какову нема примера у изображеним, државама, какво је било стање у Хрватској прошле године. Управа политичка претворена у машину деморализаторну; судбена изручена глупости; законодавство натражно; штампа у окови сретна времена Раухова: никаква права сакупљања, удруживања: кућна и особна слобода незаштићена; господарствени интереси жртвовани Мађаром у трасирању жељезница, укинута стара муниципална слобода; законодавно тело, састављено већином из креатура Раухови, постало срамотом земље.

Човек би рекао, да влада Андрашијева управо тражи начина, како ће раздражити и... (овде нам ограничена слобода штампе не допушта пренести изреку која следи. Ур. Зат.) — народ, који је 1848. године ради сличних увреда послао под зидове Пеште своје војнике под Јелачићем.

Али то све није доста. У краљевини, која се поноси једним Штросмајером, којега умом и речитошћу одјекнуше дворане ватикана, усуђује се Андраши, после смрти кардинала Хаулика, предложити краљу за наследника му екскапелана хонвидскога од г. 1848., некога Михаловића, који није ни рођен Хрват, а који је сада други високи достојанственик у Хрватској.

Реку отргнуше, пославши онамо за гувернера грофа Зичија. Хрватско приморје, које по истој нагодби од 1868. сачињава саставни део Хрватској, крстише хрватско-угарским. Сви, који се одликују умом и значајем, прогоне се, одпуштају се и гоне у просјаке. У земљи нема дакле једне струке јавне службе, коју би обављали људи умни, и поверење народа уживајући. Никакав политички лист, који недише владиним духом, не сме излазити. Једнаке су среће и струковни дневници. Ни странка умерена, која је некада уговарала унију Хрватске с Угарском, не сме издавати свој орган да пријатељски посредује и заустави Угарску на крају пропасти. После свега тога ће те се осведочити, да жалибоже имаде народа, који нису ништа научили, и ништа заборавили. Међу овима Мађари стоје још у првом реду и после Вилагоша.“

Великокикиндска општина послала је ову поузданицу администратору патријаршије:

Ваша преузвишености!

У данашњем времену где свака народност гледи, да живот свој и слободу утемељи и обезбеди, у околностима кад је највећа слога потребна, — нашло се неколико одпадника од народа, који туђим средствима на свој глас, највеће наше родољубе и народне поглавице између којих је на првом месту Ваша преузвишеност, безобзирно нападају, куде и опрљују пред нашим и пред туђим светом.

О гадној цељи нећемо више овде спомињати кромје: да се упиру против сваке истине пред светом доказати: као да Ваша Преузвишеност незаступа народну вољу у извршивању и представљању саборских закључака на дотичном месту.

Досадашње делање Ваше Преузвишености задовољило је у пуној мери народ ове општине, па као што видимо и цео српски народ задовољан је.

Највећа дакле српска општина у нашој монархији свечано и једногласно изриче своје поверење према личности Ваше преузвишености, а уједно уздање, да ће Ваша Преузвишеност и даље докле год непостигну се све жеље народне, за исте смело заузимати се, на браник стати и борбу издржати.

За коју цел молимо Бога, да вас Бог милостиви дуго здрава поживе.

Из седнице општине кикиндске 7. фебруара 1871. држане.

Милан Петровић, бележник. Јефта Крстоношић, председник.

ДОПИСИ.

J. Б. Из БЕРНСКОГ КАНТОНА 15. фебр. Бурбакијева интернирана војска још се непрестано овде налази, и Швајцарци ју у сваком погледу узевши, човечански и пријатељски негују. Колико ће војска та још овде остати, незна се поуздано рећи Но по свој прилици, чим се буде мир закључио, одма ће и излажење војске одпочети.

О самој реченој војсци могу овом приликом рећи, да се сада у приличном здрављу валази, које у почетку не беше, и свет се је био овде забринуо, да се какогод каква епидемична болест не измене, почем су неколико стотина које од неке бољетице у стомаку (валда због промене оног рђавог јела, што га имадоше у рату, са овим добрим), које од тифуса и великих богиња поумирали. Сада се редко који смртни случај дешава, а ово се има приписати брижљивом заузимању швајцарски лечника, и ваљаној нези од стране народа.

Колику симпатију и човечност осећају Швајцарци спрам пострадале војске бурбакијеве најбоље показује то, што се на све стране, у свима местима и великим и малим образовали одбори, поглавито из женскиња, те купе прилоге за речену војску како у новцу, тако и у хаљинама и обући. И заиста, ко је видио у каквом се жалосном стању бурбакијева војска при долажењу налазила, особито што се обуће тиче, тај би се морао зачудити тој брзој промени, јер сада може готово на свима војницима приметити чистоћу и уредно и уљудно одело.

Особито се још више жртава за војску ову прилажу од оног доба, од како се „Улманске“ и „Штуттгарске“ новине почеше подругљиво светити Швајцарској, бојаги као непријатељици Немачке, а пријателици француске честитајући јој новодошавше госте, са жељом, да они неби ништа противно имали, да је и двоструко толико у Швајцарску прешло, само ако тај сиромашан пастирски народ“ довољно кашика за госте имао буде.

Али ни швајцарски листови нису на тај подругљиви чланак ћутали, већ су сходно позиву и одговорили. Ево шта нај тај подругљиви чланак један од ашњи лист вели:

„Ми би могли чланак пун охолих и бесних победа у улманским новинама под насловом: „Ми гратулирамо“ и без коментара прећи, јер он се сам жигоше; али ми ћемо опет зато неколико питања да придодамо.

Где се је Швајцарска спрам немачке непријатељски понашала? Валда онда, каде је из Париза а доцније и из Француске протеране и овуд пропутовавше Немце љубавно и пријатељски неговала? или због тога, што је она немачке интернирце са истом брижљивошћу неговала као и француске? или, што је она своје лечнике и остали санитски персонал у подједнаким оделењима у Немачку као и у Француску слала? — Дали се је она пређе непријатељски и несуседски понашала, када је после баденске револуције, бегунце под свој кров примила? Није ли она, после оног грозног рата са Аустријом, хумански поступала, када је управо због тог несрећног рата у Пруској глад произишла, те је, у колико јој као сиромашном „пастирском народу“ само могуће било, своје дарове за ублажити нужду и оскудицу поклањала?

Заиста, потребна је велика обсена, страховито и грдно лудило и гордост, која сваку справедљивост на страну меће, кад нам се хоћеју таква грубијанства у очи и лице да бацају, неправедно захтевање, које ми само од неколико Немаца који хоћеју немачкији да буду него и немачки цар, од неколико напрашени професора и од реакције плаћених фабриканата чланака очекивати можемо, никако пак од васцелог немачког народа, који смо ми у разним озбиљним и радосним приликама као веран и поштен народ упознали.

Како би било, кад би сада и ми тако несносни били и у оскудици, која ће у Немачкој зацело после рата сљедовати, а која собом глад и болест доноси, узвикнули: „Ми гратулирамо!?“ Али ми ћемо и у будуће да покажемо, да ћемо, у колико нам могуће буде, пријатељи свију несрећних и притиснутих бити, били ови Ђермани или Франки.“

Ова подбадања од стране Немачке на Швајцарску сигурно нису без узрока. Мора бити да је грубљива тица — пруски двоглави орао — пружио и један покат или канцу и на Швајцарску, да је закачи. Но Швајцарска је, истина мала, али пуна људи пак је и тежка. Ако успроба двоглави орао да и њу закачи, тешко да му се неће канца скрхати. —

Овом приликом да вам још нешто саопштим. По најновијим вестима у Шпанској се прилична жеравица разгорела, и тешко да неће и у пламен букнути. Овоме мишлењу да је повода изборни манифест, подписан од републиканаца Кастелара, Фигуера и Пинија Марцала. Манифест је овог садржаја:

Федеративни републиканци! Нови избори исто су тако важни и можда важнији него они 1869. Туђа династија, средством гласања од 191. депутирца конштитуираног кортеса дозвана је, и посадила се је на престол а избори нека реше, дали је то воља народа. Ако опозиционалне партаје победе, то ће нов краљ принуђен бити, да гласање кортеса због народњег гласа као уништено сматра. Због традиција своје породице и принципа, да веран остане, мораће он захвалити, и ако ово не учини, то ће он онда са народом борбу одпочети, у којој ће он себи само срамоту донети. Било би заиста несмислено, при изборима оваког карактера од гласања уздржавати се. Све опозиционалне партаје ступају у борбу, и ми неможемо наше саучешће одрећи. Као републиканци од уверења, дужност је наша, да се на свима областима за славу наше ствари боримо. Зову нас на изборе; ми се сви морамо тамо пожурити, особито док је још један од наших принципа у снази, т. ј. опште право гласања. Није свагда могуће, да на оружје апелујемо. Храброст није више довољна, да победу осугура. Партаје су често побеђивале, не само, што се знадоше борити, но што знадоше и чекати. Не двоумите о том, дан федеративне републике већ се указује; новорођена монархија је врло слаба. Традиције и јавног осећања, што јој украс и живот беху, нестаде. У будуће неможе се она као равнотежа међу борећим се партајама љуљати; проклета и осуђена, да напред иде, вијана несносним бурама, скоро ће у несвест пасти. Осећање своје сопствене слабости и нагон самоодржању ће ју, као што то свагда бива, на употребљавање насиља гонити и принуђавати, а онда ће цела Шпанија на оружје устати. Многи од оних људи, што ју подигоше, сматрају ју са презрењем, ако не и са мрзошћу. У том очекивању похитајмо сви

Ту обрану др. [illegible] дубоко, свестрано, прекувано знање провирује, [illegible] видуална слобода, [illegible]

Одговорни уредник Стеван Поповић. Српска штампарија [illegible]

к урнама покажимо још једном, да смо снажни, да имамо свести о нашој снази. —

Из Бордо-а стигоше вести, да је садашња управљајућа влада већ припозната од Шпанске, Португалске, Енглеске, Швајцарске, Аустрије, Холанда, Белгије, Турске и Италије. Очекује се, да ће скоро и Русија своје признање изрећи, пошто се поговара, да је гроф Окунев већ добио налог да то изврши.

Депутирци су се већином већ искупили, и почели се подељивати особито знаменити клуб је под именом „републиканска левица.“ Ова броји досада 151. члана, а на челу јој је: Жил Симон, Мањен, Мартин и Варешо. У седници од 13. о. м. говорили су ови врло сјајно за републику. Рошфор је ставио један предлог, по ком не само да се Луј Наполеон лишава престола, но цела Бонапартина кућа. Овај ће се предлог у националном скупу предложити, и нада је, да ће га скуп усвојити.

Н. На ЦИРИШКОМ ЈЕЗЕРУ 27 фебр. 1871. — Истина да још није завршила несрећа своју жалосну игру над сиротом Француском; ал се већ помало обрћу погледи, поглавито немачка света на Славенство. — Наравно да се Русија као преставник сматра. Ово су тек први зраци, који ће све то више у светлост се расути. —

Славенство данас у свету има само једног исполинског супарника, који ће озбиљно, пречагу сваком његовом напредном кораку да подмеће. Досад се васцела Јевропа бојала ждрала северног, пак у срцу јој се истакао Ахил, па да сачува своју кожу, гледаће колко толко, да притеже вагу овамо и онамо. — Славени ће било пре било после отсудна непријатеља у Немачкој наћи, а Јевропа ће остала балансовати, како се по њеном схваћању кад интереси њени даље освештавали буду. — Стара Јевропа, нема више у политичком свету никакве важности, њен је препорођај очевидан и на прагу.

Пошто дакле све то више и ми у игру славенска покрета долазимо, то је нужно да бодро пратимо, шта се на ком крају света, и која брига о Славенству води. —

Руски престолонасљедник неиде нимало Немцима у рачун, и страх се по мало указује, што је у новије време вест, да ће цар Александар у корист овоме престо уступити. —

Чија савест није чиста, њега и провеј страши, те превића.

Наша овдашња немачка преса, није била никада пријатељ Славенству, ал у последње време, није се ни као отсудан непријатељ показала; а то се може само отуд тумачити, што овде Славене врло мало познају, и што сматрају Славене као трпљиво робовски народ. У томе чину беше обично „Нов. сл. Преса“ бечка мерило, како да се прама Славенству поситује. — Сад ће то питање посебице наравно већа значаја имати, јер ће дневно постати, а да неће без сваки гадни подметања свршити се и то је истина. — Ми врло добро знамо, колко је данашњи руски цар Немцима наклоњен, и опет доносе данашње Цириške новине, неозначујући извор и без икаква даља спровода ово: „Из источно-морских провинција долазе опет тужбе о порусивању Немаца, и о свирепости, са којом се те мере извршују. (Мора да су већ заборавили на бедну пруско-пољску.) Особито се тај чин у Риги горко осећа, да руски елеменат (у унутарњој вароши) никаква станишта нема. Опет се зато руско-насилничка влада избезумила, тамо, де руски и неразуму, и подигла је грчко-ортодокско-учитељски семинар, откуд се руски језик и грчко-католичка вера, међу Немце протестанте шири. Карактеристично је, за ревносно порусивање у осталом, што је за куратора тог семинара један ђенерал, пређашњи гувернер постављен. — Исти је рекао при отварању семинара у свом говору, да он у семинару не разуме ништа, ал разуме намеру свог цара. Ко није Рус на брзо тај непостане, неможе добар ришћанин бити: „Само је Рус ришћанин само Рус долази у небо.“ Даље вели: Александер I. ослободио је Русе од Француза. Александер II. од Пољака; а Александер III. ослободиће их од Немаца. — Директору ђимназије, заповеђено је да уведе руски језик, или ће отпуштен бити; а и све своје извештаје има одсад на руском језику давати, (говоре што они у Елсасу и Лотрингу већ раде, но то је маска да свој безобразлук скрију; а ми још знамо врло добро, како све до скора у Австрији беше) кад је директор одговорио, да нити он, нит учитељи руски знају, рече ђенерал, то ништа не чини, ваља да уче, јер за ото 800 рубаља годишње примају. —

Нећу да се упустим у расматрење колко истине, и колко би рефлектујући бацио сенку овај нацрт на досадања немачка делања, Српство је осетило са горким закуском немштину, но ово су тек прве крушке, а за њима ће тек слеДити и бомбе, с тог неби требало да нас Славене прва будућност међу собом неспоразумне затече. — Славенство је било свакад хумано и остаће; а неће на духовни на редак изостати, ма да се филозофска Немачка хваста, да је она јединито природно моћна, стварати и свет водити. — Што је досад нашим незгодним околностима наш напредак спутан био, раскинуће се и те узе, са јединством ће се и дух славенски у свој снази својој очитовати. — Заото недремајмо, већ радимо, зближујмосе и нестрпимо ни од чега. Небојмо се, наша је будућност.

(Н.) ПЕШТА, 20 марта. После буџета министарства просвете дође на тапет, да сабор реши на који начин да се умножи домобранска коњица. Ову је прилику једва дочекала опозиција, да продре с једном битном тачком свога програма. Као што нам је познато она неналази довољне обране у заједничкој војски, те је накана, да се свакако што самосталнија и што ваљанија домобранска војска устроји. Десничари пак научени од бечлија вељаху, да је опасна та политика левице, јер ће то јако лучење хонвида од заједничке војске штетно по целу монархију бити. У складу с овом ствари беше и предлог Ђерфија, који захтеваше, да се пешадији придода и артиљерија, јер свака војска може само тако с добрим успехом оперирати, ако је са све три врсте оруђа снабдевена. Наравно, да је ту тек левица употребила сву своју речитост, да се овај предлог прими. После млогих већином млитавих говора отбаци владина странка Ђерфијов предлог.

Као продужење претресања буџета дође на ред буџет комуникационог министра. У колко је занимљив био претрес буџета министарства просвете, држимо да је не мање — особито у данашње време — од велике важности и буџет мин. обрта. Од доброг и савесног делања овог министарства зависи поглавито унапређење земаљске трговине, те главне чињенице материјалног благостања у држави. Надасмо се дакле да ће дебата подужа бити, и заиста пре још нег што се и почео говор о самом буџету поднесе пештански посланик Варман предлог, да се влада постара о бољој комуникацији, почем је иста данас у целој земљи одвећ трајава. Захтева, да се што пре поједина жељезничка и паробродска друштва упуте, да комуникацију олакшају. Предлог је овај са свију страна усвојен, и сам мин. Горове признаје да су нам путеви у жалосном стању. Чудно је то, што је мин. Горове изјавио у сабору, да ће га при претресању самог буџета његов секретар Хјероними заступати. Тако је исто и Мико радио, то су министри што се само на готово потписују; ал нису они криви што нису стручњаци, они су се морали примити, а Андрашија ће се већ постарати за стручне и зубате секретаре.

Као што смо чули намерава влада, да се Пешта и Будим по примеру Париза с малим тврђавама јако утврди; ово ће се у идућој делегацији предложити, па ако се прими биће трошка сигурно обилата, а хасне недај Боже као од Париза.

Јуче читамо, да је финанцијски одбор решио, да се одбаци предлог новосадског посланика др. Павловића, који је искао од сабора 9.700 фр. као државну припомоћ за новосадску ђимназију; него да се дозволи 8.000 као што је и пок. министар у буџету предложио, ал и то под таким истим увстима, као што се даје и романској брацској ђимназији. Одбор иште да поменуте ђимназије морају увек поднети школски план министру просвете, даље да држави припадне право сразмерно према државној припомоћи утицати при бирању професора. Ако ће браћа Романи на то пристати, ми неможемо допустити, да се влада свуд у наше сопствене ствари меша, јер ће на тај начин наша ђимназија постати полудржавна.

Ових дана је био овде г. Вукадиновић, врбашки парох, и држао слово у цркви. Као што се говори, ова му је препорука од утиска била и тако има изгледа, да ће црк. општина од млогих компетената њега за свог свећеника изабрати; веле да је г. Вукадиновић човек од новијег времена, те ће тако овдашња општина у њему не само пароха, нег и ваљана српска свештеника добити.

УГАРСКИ САБОР.

Седница од 12. фебруара.

Председник Шомшиђ отвори данашњу седницу заступничке куће у 10 сах. пре подне. На министарским столицама: Андраши, Керкапољи, Хорват, Горове, Слави.

На дневном је реду као први предмет законски предлог о продужењу индемнитета до 31. марта.

Алекс. Чанади не прима тај законски предлог, јер он опуномоћава владу, да заједничком министру велике суме плати. Те су суме на тако зване заједничке ствари, које су проклетство земље; докле год Угарска под оковима тих заједничких ствари стење, не може она никад процветати. Влада иште индемнитет т. ј. вотирање поверења. Но ја не могу имати поверења према влади, која је независност, самосталност и слободу земље напустила, која хоће земљу да осиромаши, и која тирански влада. Па зато што немам поверења у њој, не могу допустити да остане управа над имањем народним у њеним рукама. Одбацујем дакле тај законски предлог.

При гласању узима већина противу левице и крајње левице законски предлог за основ специјалне дебате. У другом читању прима се законски предлог без измене, пошто је министар неке погрешке у бројевима исправио. Сутра ће се по трећи пут читати.

На дневном је реду продужење расправе о законском предлогу у погледу умножења хонвидских коњаничких ескадрона.

Пулски види у умножењу хонвидских коњаничких ескадрона корак, који ће усавршењу хонвидске војске довести. Говорник пребацује левици, да она заједничку војску депопуларизује, па ипак се заједничка војска састоји у 30 процената из угарских војника, па ипак мора Мађар да служи 10 година у тој војсци, па ипак је тамо све угарско, само не командујуће речи, које су ради јединства у целој војсци једнаке. Има истина још предрасуда противу заједничке војске, но тих предрасуда ће нестати; она ће се одржати, и онда ће у место неповерења поверење наступити. Говорник усваја законски предлог онако, како га је централни одбор предложио.

Вечеј полемизује са Пулским и прима предлог Ђерфијев.

Гроф Ферд. Зичи види да је већина доста јака, да може своје дело, обранбени закон одржати, па није вредно говорити узалуд о промени. Ја сам се сваком приликом изражавао о хонвидској установи, да је не држим за подпуну, да ће се она само у будуће развити и да још нема оног склада између простог војника и вођа, а то само гарантује успех. Исправком ђерфијевим иде се на то, да се подигне самостална хонвидска војска, а то шкоди нормалном развитку целе хонвидске установе, која — ако ће да одговори својој задаћи — мора се већма него пре приљубити заједничкој војсци. Зато ја усвајам зак. предлог, као што га је средишњи одбор поднео.

Коломан Тиса одговара Пулскију. Даље одговара Андрашију у погледу онога, што је министар-председник сумњичио левицу. Као што је Андраши пребацио левици, да она све ради популарности говори, истим правом могла би и опозиција рећи: десница све због тога ради, да звање и власт за себе одржи. Докле би то довело кад би тако један другог сумњичили! Не треба да сумњичимо чистоту намера, јер тиме ћемо од политичких противника постати лични непријатељи, — а тиме ћемо разорити само општу нашу отаџбину. (Живо допадање на левици.)

Што се тиче пребацивања министровог левици, да она није ништа научила и да није ништа заборавила, на то велим: заиста, има много ствари, што их не могу ни учити ни заборавити. Не могу заборавити, да ми је дужност увек тражити државно биће и сигурност земље и престола, а не могу научити, да се онима клањам, који насрћу на темељ државног бића и сигурност земље. (Допадање на левици.) Гроф Андраши пребацио нам је, да се ми поводимо популарношћу. Ја се сад одсудно не ограђујем противу тога, да ја на популарност много полажем, јер уважење народа то заповеда. Ја сам шта више убеђен, да онај који не полаже ништа на популарност у уставној држави, или је неискрен или неуставан, него је тај апсолутистичан. У осталом ми смо многе законе усвојили, који су били непопуларни, али су били нужни. У опште, ви десничари не смете казати, да ми све за љубав популарности радимо.

Г. министар-председник вели, да се ми бојимо тога, да влада не постане популарном. Ми се тога најмање бојимо. Напротив ја се бојим, да не само влада, него и сама идеја угарске владе не постане у земљи непопуларном. Јер, кад је народ тражио угарску владу као једини свој спас, па сад пошто је има, види да се горућа питања не решавају, да администрација и судство ништа не ваља, то ће то довести до тога, да ће народ изгубити веру не само у садању владу него и у опште на угарску владу, а кад народ ту веру изгуби, онда ће наступити по Угарску најцрњи дани. (Узрујаност.)

Гроф Андраши пребацује нам даље, да ми у шкакљивим питањима владу уз дувар притискујемо. Јест, ми то чинимо, да би влада у погледу стања ствари и њених намера казала истину. У томе смо сада и успели, јер министар-председник казао је, да он ово питање не држи за шкакљиво, и да он неће самосталне угарске војске. Лепо је, што је он тако искрен; само је штета, што и 1867. и 1868. године није био исто тако искрен, те што није рекао земљи: „Ти нећеш добити самосталне угарске војске! Немој се дакле предавати варљивим надама!“ Но не може му се опростити, што је народ уљуљао у наде, које се нису испуниле, јер народ тиме губи сваку наду и веру, — и та ће се система првом несрећом осветити. — Још нам се преговора, да ми хоћемо да начинимо од хонвидске војске, самосталну народну војску, која би била снабдевена техничким кором и артиљеријом. Ми то нећеме да кријемо.

На десници је речено, да није добро решавати тако важно питање исправком. Добро, ја ћу одустати од исправка, ако министар-председник обећа, да ће још у течају ове сесије поднети законски предлог о успостављању артиљерије и техничког кора за хонвидску војску. Али ако он то не обећа, онда усвајам исправак Ђерфијев. (Живо, подуже одобравање на левици.)

Министар-председник гроф Андраши. Пошто је неке примедбе учинио на говор посланика Кол. Тисе, прешао је на саму ствар. Ствар стоји овако: Министарство земаљске обране иште, да се хонвидска коњаћерија умножи у 8 ескадрона, а извештачи из три одсека ишту напротив, да се уметне §. о артиљерији и техничком кору за хонвидску војску. Даље доказује подуже разлажући, да ће захтевање опозиције непрактично и у финанскијском обзиру штетно и с великим трошком скопчано, а тиме би се обранбена снага хонвида само још слабила. За хонвидску војску треба много официра и подофицира, па кад би интелигенцију, која је за то способна, још употребили за артиљерију, то би онда хонвиди остали без вођа, а тиме обранбена способност пада. Други узрок, који ме принуђава да се противим успостављању артиљерије, тај је, што је на то нужно дуже време службовања а то не допушта домобрански закон. Ако дакле земља хоће да подигне артиљерију, онда нека уклони хонвидску установу и нека установи другу војску са продуженим временом службовања. Но следство тога била би пропаст земље у народно-економском, финансијском и сваком другом обзиру. Осим тога молим, да кућа не заборави, да свака држава има не само спољашње, него унутрашње непријатеље, од којих је највећи — велики порез. Па ако нећемо да таког непријатеља стечемо, а ми нећемо примити исправак. Дакле из узрока тога, што је исправак и са финансијског и са гледишта целисходности хрђав, што се њиме не само не може домобранска снага умножити, него се напротив умањава, и што се неда извести, то ја молим кућу, да прими законски предлог без додатка онако, како сам га поднео.

Едвард Хорн одговарајући министру Андрашију, вели, да се он разговарао у Француској пре кратког времена са људима из свију странака, па да они кажу, да је Француска за то побеђена, што није имала артиљерије ни женијског кора. Што се тиче обзира штедње, говорник је противног назора, јер по његовом мнењу домобранство онда тек нешто вреди, кад му се артиљерија придода; ако се то не учини, онда су они новци избачени узалуд, који се у опште на домобранство издају. У погледу кратке службе хонвидске, вели говорник, да ће кућа радо пристати на то, да се артиљеријски војници сваке године по неколико месеци више у служби задрже, да би се што боље извежбали и усавршили. Из наведених узрока гласа говорник за Ђерфијев предлог.

Барон Подманицки држи да је задаћа хонвида дефензива (обрана), треба их дакле за дефензиву способнима учинити. Што се тиче трошкова око подизања хонвидске артиљерије и женијског кора, то мисли говорник, да би се могла хонвадска артиљерија лако подмирити с оним новцем, што је у делегацијама вотиран. Само би се још нешто мало морало дометнути. Даље је говорник тога мнења, да би у опште требало продужити време службовања хонвида, и жели, да се ради интелигенције врбују својевољци у артиљеријску војску. Говорник се на према министру-председнику изражава за добровољачке батерије, јер оне само одговарају цељи, а остале ништа не важе, јер се за артиљерију могу само интелигентни људи узети. Да би се могла подићи артиљерија, то је говорник готов вотирати трошкове, те зато гласа за Ђерфијев предлог. Говорник завршује са жељом: Дај Боже, да приликом идуће дебате о буџету могу о свему, што сам данас рекао, противно тврдити!

Председник закључи седницу у 2 сахата. Идућа седница сутра у 10 сахата пре подне. —

Троједна краљевина.

(Меморандум народне странке у Далмацији). Као што пражки „Кореспонденце Славе“ пише поднеће неки далматински заступници од саборске већине у име народне странке у Далмацији новому аустријанскому министарству меморандум, у којем ће бити њезини следећи захтеви:

1. Одмах да се уведе српско-хрватски језик у сва јавна звања и школе;
2. да се дозволи Далмацији жељезница.
3. да се намесником земаљским именује популаран човек;
4. да се одстране виши чиновници татијанске народности; да се преиначи изборни ред, што је из доба Шмерлингова министарства; да се умањи данак крви, како би се предусрело депопулацији земље;
5. да се устроји народни ландвер; подигне ратна лука за ц кр. морнарницу и утемељи становити број штипендиски места за далматинске младиће на бродарској академији на Ријеци.

То су дакако све само праведни захтеви народне странке у Далмацији; ал шта је са најправеднијим захтевом целога народа хрватскога: са присаједињењем краљевини Хрватској?

Словенске земље.

РУСИЈА. (Московски славенски одбор.) Овај одбор издао је 1870. године 10.109 рубаља. Имао је 377 чланова, много више него год. 1869. што се је примјетило и код славенских одбора петроградскога и кијевскога, који кад су оснивани не само да нису ништа ослабили рад московском одбору, него су целу ствар знаменито унапредили. Осим тога склопило се у Одеси славенско друштво св. Ћирила и Метода. Московски одбор највише се старао наобразивањем Славена у московски школа. Ови сви било је 23. Осим тога одбор се постарао, те је 10 Црногораца примљено у техничку школу, 1. у духовни семинариј), 1. у Тројичку лавру ради изучења сликарије. Одбор је још 24 Славеном помогао, да су дошавши у Москву добили заслуге. Својим стипендистом даје одбор месечну помоћ, и на годину по један пут помоћ за одело и књиге. Одбор 1870. помогао дванаесторици Славена, који су се у Бечу учили. Један Чех добија још и сад стипендију у Прагу. Одбор шаље многе руске књиге у славенске земље, исто тако преко њега излазе из славенски земаља књиге за Русију.

Прошле године послао је одбор за 26 места црквени ствари. Прошле године основано је у одбору женско оделење, у ком има 70 и више чланова. Ово оделење стараће се за наобразивање славенски дјевица у Москви. Одбор је учинио кораке, да се у Москви оснује пенсијонат за славенске дјевице. За Бокеље, који су се уклонили у Црну Гору почетком прошле годинн, одбор је скупио 2160 рубаља и многе црквене утвари.

Такође купи нарочит пододбор прилоге за православну цркву у Златном Прагу. Ради грађења српског манастира у Москви договара се са српским митрополитом Михаилом, од кога ствар сада зависи. 14. вељаче на дан св. Ћирила био је духовни концерт устројен. Тајник друштва Нил. А. Попов путовао је 4 месеца дана по југославенски земља, да види како стоји са школама. Члан одбора славенског сваки је онај, који на годину даде 5 рубаља.

Стране земље.

ФРАНЦУСКА. (Народна скупштина у Бордо-у.) За пуна два дана закаснио се телеграфски извештај о седници скупштинској у којој је поднесен уговор о миру. И ово што се јавља о тој седници, извештава о догађајима у седници самој пре него што је дошао на ред извештај о уговарању мира.

Едгар Кине говори против мира под таким условима какве Бизмарк ставља.

Бамбергер заступник округа мозелског преклиње народну скупштину да не пристане на оцеплење земљишта француског. Његов говор прати скупштина са усклицима одобравања. Бамбергер завршује свој говор овим речма: Само би један човек могао таки уговор потписати: Наполеон III., кога ће име историја на срамно место приковати за вечна времена. Ове речи изазваше жестоко кретање међу скупштинарима и раздражене примедбе и пребаци-

у уторак рано слугу у кадије у кућу, да на сваки начин доведе девојку и доиста је доведе.

Чујемо да је после тога говорио паша г. Пери, како је и он сам хтео предати му девојку; а г. Перо му је лепо одговорио: „знам па за то сам је и узео“.

Баш сада рече ми један пријатељ, да су Турци опет ухватили једну девојку да је потурче. И ето таквих примера турске самовоље пуно је у нас. Но дао Бог има увек добрих људи, који заштићавају невољне, а ваљда ће дати Бог скорим вријеме, које ће и нас и све под јармом турским ослободити“.

У истом листу налазимо и ове редке: „Цетиње, 5. фебруара. — Ових дана догодише се овде два не сретна случаја. Један човек из Бајица пође прекјуче на Ловћен по дрва. Како је снег пао и пртину затрпао стане несигурно, омакне се и стрмоглави се низа стене и изгрува се тако, да је после неколико часова издахнуо.

Јучер опет играше се две девојчице с пушкама у Доњем крају баш до самога Цетиња, говорећи једна другој: сад ћу те убити, опали једна и на месту убије своју другарицу. Убијена има својих 16 година, а друга је млађа“.

Нови Сад 20. фебр. Осим већ познатих места, још нам је јављено, да су општине жабаљска, каменичка и ердевичка, тителска, осечка, вуковарска и суботичка закључиле послати поузданицу администратору патријаршије.

— Из Рац Алмаша јављају: да је тамо умро 20. јануара о. г. бив. архимандрит манастира Ковиља, Исидор Коларовић, где је последње време свога живота, у боловању, код свога брата провео. Веле, да је за то време много добра тамошњој сиротињи чинио; и сву своју заоставштину оставио је сиротињи.

— Из Вуковара јављају „Народу“ да је тамо 12. фебр. о. г. умро Гавра Романовић трговац у 67. год. живота свога. Своје цело имање од 5—6 хиљада фор. а. вр. завештао је на штипендије, којима ће Српска Матица по своме увиђењу с нарочитим обзиром на Вуковарце располагати.

ТЕЛЕГРАМИ УРЕДНИШТВУ „ЗАСТАВЕ“

Пешта 19. фебр. Народна француска скупштина у Бордоу 1. марта са 546 гласова против 107 пристала на уговор мира. Наполеон проглашен за збаченог. 30.000 немачке војске ушло у Париз; мир није нарушен. (Први део овог телеграма добили смо још за прошли број али тако доцне, да је само у неколико екземплара могао ући, зато га наново прештампавамо. У.)

Новије.

Берлин 16. фебр. „Штатсанц.“ јавља да ће виртембершка и саксонска војска прва ући у Париз. Цар ће их код триумфалне капије дочекати и прегледати. Војници ће се станити у индустријалној палати и великим касарнама. Цар ће пре повратка свога у Берлин отићи да види бојна поља орлеанска и амијенска.

Свечани улазак у Берлин одгођен је на шест недеља дана, за које ће се време „званично“ (!) жалити погинули ратници.

У Берлину се чине непрестане овације; радости и весељу (?) нема краја. Светина се скупља пред палату цареву где по читав дан кличе и пева.

Париз 15. фебр. „Жур. Оф.“ јавља да су републиканци покушавали дићи буну; на плацу бастиљском бацише једног полицајног агента у Сењу где се овај удавио.

Бордо 16. фебр. Републикански листови захтевају да се народна скупштина премести у Париз. Неки пак листови држе да је Тјер наумио разрушити досадању централизацију административну и увести децентрализацију, те с тим хоће први корак да учини, што ће народну скупштину, која се до сад увек држала у Паризу, да премести стално у друго место; за сад се још незна само у које, али се узима као да би Тјер највећма волео у Версаљ.

Брисл 16. фебр. „Етоал белж.“ јављају из Париза 15. ист. мес. Ноћас је народна гарда оружана у маршу пошла да се одупре уласку Немаца у Париз. Могу се отуда грозни догађаји излећи. (По брзојаву у нашем листу Немци су ушли у Париз, а мир није нарушен. У.)

Беч 16. фебр. Пољски клуб закључио је поднети у једној од идућих седница рајхсратски, галичку резолуцију.

Честити архимандрит Герасим Петрановић из Задра наименован је за владику бококоторског.

Дервиш-паша пређашњи валија албански добио је орден првога реда Франца Јосифа првог.

Министарски саветник Шухај постао је шеф оделења за унутарње послове и привремени заменик шефу оделењу за просвету богоштовље и правосуђе.

Председник годишњег позоришног одбора у Загребу захвалио је на тој почасти и на његово место наместила је влада неког Божурића, за кога се само толико зна, да има у Загребу парно купатило. „Народне Новине“ донашају и тај глас, да је свима члановима позоришним одказан уговор па и управитељу Зајцу.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Оној честитој браћи Мокринчаном, који се састараше за мене, те ме својим новчаним прилозима потпомогоше, да могу до своје цељи доћи, изјављујем овим своју срдачну захвалу!

Пешта 14-ог фебруара 1871.

Душан Стојановић,
сврш. правник.

Књижевне вести.

Како је познати родољуб, преосвећени владика ђаковачки, г. Ђурађ Јосип Штросмајер, српском ученом друштву послао дар од 100 дук. ђес. на просветне цељи, то је ово друштво, на главноме скупу своме од 20. марта 1869 год. и по том, како се на распис од те године нико јавио није, на ново на скупу од 24. јануара ове 1871 год. одлучило, да се ти новци издаду за какво књижевно дело, у коме би се расправило ово:

1. Какво је, према данас познатим историјским изворима, било стање политично и друштвено у Срба и Хрвата непосредно пре онога времена а и у само оно време, кад почеше њихови судари с Турцима; ту би се по именце имало у кратко описати колико је по данашњим изворима и историчким подацима могуће ово: а) стање и устројство црквено; б) устав и строј државни и политичко-административно уређење земаљско; в) законодавство и правосуђе; г) друштвени и економни народни живот по својим разним гранама, дакле: је ли и како је народ био подељен по сталежима, редовима итд. и како ови стојаху међу собом; градови и села; породица, задруга и општина: стање земљорадње, рударства и трговине; карактеристични обичаји, нарави народне и књижевно-просветно стање у опште, узевши овамо и уметност. На основу свега овога да се темељито изведе.

2. Какав је просветно-исторички значај борбе Срба и Хрвата против Турака узевши у обзир већ описано просветно и друштвено стање тих народа и ондашње прилике на западу европском.

Дело ово ваља да буде велико најмање 10 табака, да се пошље на адрес „Српском ученом друштву“ у Београду, у запечаћеном завоју, каквом пословицом обележеном, која ће се пословица назначити и на запечаћеном писму, у коме ваља да буде написано име пишчево с целом адресом његовом.

Дела ће прегледати одсек исторички и државнички српскога ученог друштва, и он ће досудити награду, а писцу остаје право својине на дело, само ваља да га најдаље за годину дана штампа. Ако ли би писац уступио друштву да оно његово дело наштампа, даће му се у накнаду сто комада књига.

Рок пошиљању дела оставља се до краја новембра 1871-ве године.

У Београду 3. фебруара 1871.

Стојан Новаковић, секретар. Др. Ј. Шафарик, председник Српског ученог друштва.

ЈАВНА ПРЕДАВАЊА У НОВОМЕ САДУ.

Јавља се поштованој публици, да ће јавна предавања, почињући од 21. фебруара до 21. марта о. г. двапут на недељу бити, и то четвртком у дворани матичиној, а недељом у дворани „друштва за радиност“.

Посебни ће позиви у новинама јављати о чему ће сваки предавач говорити.

Омладински одбор.

Трговина и обртност.

(С.) У Новоме Саду 20 фебр. 1871. од сувог времена које већ 10. дана траје путови су се поправили, и са свију страна довози се рана довољно, а при том као што је јављено да ће лађе за 8 дана по свој прилици пловити почети, јесте и трговина живља постала.

Ал неповољни гласови са горњи пијаца које једнако ниже цене јављају, отешчују, с једне стране куп од продаваца, а с друге стране несмелост купца да неби за кратко своју купљену робу јошт јефтиније дати морао.

И ако је цена мало нижа довежено је много жита, кукуруза и зоби.

Жито прво чисто 84 фун. ваган цол. цента по 5 ф. 40 н. до 5 ф. 50 нов. —

Жито 83 фун. ваган цол. цента 5 ф. 20 нов. до 5 ф 30 н. —

Кукуруз 2 ф. 65 н. до 2 ф. 70 н. цол. цента.

Зоб 4 ф. до 4 ф. 10 н. бечка цента.

Кудељно семе ваган од 60. бечки фунти 3 фор. 10 н. до 3 ф. 15 н.

Јечам ваган 70 фун. бечки домерено 2 ф. 25 н.

Свињска маст. Бечка цента 33 ф. до 33 ф. 50 н.

Вино сремско ново оточено 4 ф. 50 н. до 5 фор. циментиран аков.

(Шипуш и др.) Сисак 14. фебруара. 1871.

Шеница у цени рад слабог тражења једва се држи. Прометнуто до 4000 вагана, 84—86 фун. бечјске по 5 ф. 80—90 и по н. 83 и по 86 фун. потиске по 5 ф. 75—80 н. 82 и по до 86 фун. панчевачке по 5 ф. 50 н.

Средње жито на 82 фун. држи се по 5 фор.

Наполице неима.

Кукуруза стара нема сав је разпродан; нов банацки се за доидућу нећељу очекива, и могао би се такова на 86 фун. по 3 ф. 30 н. купаца наћи.

Јечам је запушћен, цена му се са 2 ф. 60—65 н. на 67—70 фун. биљежи.

Зоб банацка занемарена, нити се ни за предавање за кашње месеца нетражи. Данас би се могла по 4 ф. 50 н. добити, дочим се босанска по 4 фр. 28—30 држи.

Воде за пловидбу сасвим добро.

(П. Живковић и др.) Пешта 14. фебр. Обрт ове недеље сасвим је живљи био од обрта прошле, јер се купаца у већем броју које овдашњих извозача које трговаца из немачке нашло, те како су слаби довози то и наши млинови морадоше барабар у понуди ићи да би своје потребе подмирити могли, те се стога опет цене рани побољшаше.

При промету од 120.000 мерова закључене су ове цене: Шеница 88 фун. ц. ц. 6 ф. 45—60 н., 87 фун. 6 ф. 30—45 н., 86 фун. 6 ф. 20—30 н., 85 фун. 6 ф. 10—20 н., 84 фун. 5 ф. 85 н. до 6 ф., 83 фун. 5 ф. 55—70 н., 82 фун. 5 ф. 40—60 н. на 3 месеца. Обична шеница пошто је спала била на 5 ф. 35 н. дигла се опет на 5 ф. 47 и по до 50 н. Раж 78—79 до 80 фун. 3 ф. 40 н. до 3 ф. 50 н. Јечам слаб промет 75 фун. 2 ф. 25—40 до 2 ф. 95 н. до 3 ф. 10 н. Зоб 50 фун. 2 ф. 22 и по н. до 2. 30 н. Пролетња 2 ф. 20—21 н. Кукуруз 2 ф. 65 н. до 2 ф. 35 н. ц. ц. 3 ф. 12 и по н. 3 ф. 15 н. до 3 ф. 17 и по н. Свињска маст 38 ф. до 38 и по н. Сланина 28 и по до 30 ф. Шљиве босан. из друге руке прва врста 13 ф. до 13 и по н., добре 6 ф. 50 н. до 7 ф. 50 н. Восак 105—106 ф. цента. Шипарке 17 ф. 50 н. до 19 ф.

Курс од 19. фебр.

Сребро — — — — — — — —	122.75
Дукати — — — — — — — —	5.86 5/10

ОГЛАСИ.

Бр. 6.
69. ex 1871.

Објава лицитације.

Од стране економског одбора сл. кр. вароши Новога Сада овим се до знања доставља, да ће се 28 фебр. (12 марта.) 1871. у 9 сати пре подне у магистратској дворани на јавној лицитацији калдрмисање вароши и набава к тому нужног материјала издавати, и то:

1. Футошки сокак од вармеђског сокака до „мађарског краља.“
2. Казанцијски сокак од житне пијаце до „камиле.“
3. Сенска пијаца.
4. Пирошки сокак, поред јовановске цркве и од старе калдрме до „тачине куће.“

Издаваће се сљедећим начином, прво:

Вожња камена.

Вожња песка.

Набавка камена.

Калдрмисање свако за себе; затим набава и вожња материјала за себе, а калдрмисање за себе.

Напоследку: како набава и вожња материјала, тако и калдрмисање све заједно.

Сваки, који лицитовати жели, има 5 проц. пишманине пре лицитације положити.

Лицитационa условија, као и предрачун може се за време званични часова код вар. књиговодства видети.

Из седнице економског одбора сл. кр. вароши Новога Сада 9 јануара 1871. држане.

Стеван Брановачки с. р.
градоначелник.

Миша Димитријевић с. р.
бележник. 1—3

Бр. 422 1870.

Проглас.

Суд. сл. кр, града Новога Сада овим даје сваком на знање, да се данас отворио стечај веровника на свеколико имање Петра Матића услед његове сопствене молбе, да је за старатеља масе и парничног заступника назначен адв. Ђорђе Вукичевић и да је веровничким пријавама заречен рок до 21-ог 22-ог и 23-ег маја 1871.

Позивају се сви, што би имали ма из ког основа што потражити од Петра Матића, да до горе реченог рока своје нужним исправама снабдевене молбенице овом суду у толико пре поднесу, што ће се оне које се после тог рока поднесу, одбити.

Суд сл. кр. вароши Новог Сада 12. фебр. 1881.

Имре Бала с. р. бележник. 1—3 Јован Радовановић с. р. вар. судац.

Бр. 2936 1870.

ОБЈАВА.

Од стране суда сл. кр. вароши Н. Сада овим се до општег знања ставља, да је овдашња становница Марија и супруга Александра Јекић начинивши опоруку по гласу смртовнице дне 12-ог августа 1869 године овде у Новом Скду преминула и да је по гласу наћевника једну кућу под бр. 227 у грунтовном записнику бр. 213 општине новосадске преписану после себе оставила.

Позивају се дакле сви они који право насљедства на предзначену кућу имају, да то своје право за 45 дана, — од дана трећег увршћења објаве ове средством листа овог рачунајући, — суду овом писмено пријаве тим известније, што ће се у противном случају и по изтечењу тога рока по смислу § 580 п. п. поступати и по томе споменута оставина по § 581. п. п. на име насљедника предпоменуте покојнице у грунтовници преписати дати.

Суд сл. кр. вароши Н. Сада 31. децембера 1870.

Имре Бала с. р. бележник. 3—3 Јован Радовановић с. р. вар. судац.

Бр. 133. — М. С.

Распис натечаја.

На темељу закључка мале скупштине од 4. фебруара 1871 бр. 133 и услед одписа високе кр. хрватско-славенско-далматинско земаљске владе оделења за унутарње послове од 12 јануара, 1871 бр. 7498. овим се у запорном року до укључиво 30. марта т. г. расписује натечај за привремено попуњење места надшумара у жупанији сремској с којим местом је уз путни паушал од 300 ф. и годишња плаћа од 1000 фр. а. вр. скопчана.

Натечатељи имају своје молбенице обложене са исправама о шумарској науци, досадањој пракси, као и о доби, чудоредности и досадањем својем занимању управити на ову жупанију до гореустановљеног рока.

Наглашује се да ће међу натјецатељи имати предност синови ових краљевина и они који су подпуно хрватско-србском језику вешти.

Жупанија сремска у Вуковару 4. фебруара 1871.

Новаковић
жуп. вел. бележник.
1—3

Оглас.

Црквено школска општина Срп. Сент-Мартонска, намерава цркву изнова гвожђем обградити, ради тога позивају се стручњаци, да на дражбу, која ће се 30. марта (11. априла) т. г. пре подне у подписаном општеству обдржавати престану, где ће се уједно план и условија дознати моћи.

У Срп. Сент-Мартону 14. фебруара.

1—3 Црквено школска општина.

ОБЈАВА.

Црквено школска општина у Жабљу жели нов иконостас — темпло — у својој цркви имати, тако исто на тој цркви са бакаром покривени торањ поправљати, тога ради позивају се у овом вешти зидари, иконорези, молери и казанџије у Жабаљ на 14. март 1871 по старом ради упитне радње.

Из црквено школске одборске седнице држане у Жабљу 11. фебруара 1871.

М. Шикопарија перовођа. 2—3 Драгић Бошков председник.

ОБЈАВА.

Доленодписани јављам свима дужницима бивше трговине В. М. Стефановића „код белог петла“ у Н. Саду; да сам дана 27. фебруара о. г. на судској лицитацији књиге трговине исте купио, и тако позивам свакога који дугује мени, од данас за један месец дана да се ради измире пријави; као и то да ником другом овај дуг неплаћа.

Стеван Стефановић
1—1 налази се „код белог јагњета“.

Мојим поштованим муштеријама!

Част ми је овим јавити својим п. т. муштеријама овдашњим и са стране — у којих дојако поверења стекох — да сам се с дућаном својим из дунавске улице преселио на пијацу (у кући г. Коде).

Препоручујем се, да ме што више својом посетом и одјако почаствују.

У Новом Саду 15. фебруара 1871.

Стева Ратковић,
2—2 **„код сребрне руке.“**

Објава.

Ради знања и равнања трговаца и остали вашарџија, јављам, да ће се у варошици Фелдварцу (Бачкој жупанији) годишњи вашари, наравно и ове године наиме: 21 марта први, други пак 7. јулија, а трећи 22 августа по новом кал. обдржавати.

У Фелдварцу 18. фебр. 1871.

Јован Иванов
1—3 закупник.

Потребан ми је за економију један настојник. Ко је у томе послу вешт а имао би вољу места добити, нека се са сведочбама о својој способности пријави до 16. марта о. године.

Плата ће бити уз стан и огрев 400 фор. ау. вр. у новцу.

У Вуковару 17. фебр. 1871.

2—5 Алекса Пауновић.

ЖЕНСКЕ сваковрсне обуће, могу се по умереној цени добити код НИКОЛЕ ДРАЖИЋА у Пешти (Josefstadt, Kondi-Gasse Nr. 19.) 1—6

Оглас.

Долуподписана продаје из слободне руке своја у Старо-Футошком атару на добром месту налазећа са 2 фртаља добро урађене ораће земље. Условија са ценом могу се код мога пуномоћника г. Николе Ђ. Костића у Митровици, који има право продати; увидити.

Митровица 18 фебр. 1871.

Љубица Костић
1—3 рођена Вукотић.

5000 центи сена првог квалитета у 360 возова имам на врло згодном месту, где се и волови могу ранити на продају. Купац нека се обрати мени

У Земуну 8. (20.) фебр. 1871.

5--6 **Григорије Харишп.**

ОВЛАШЋЕН СОПСТВЕН ПРОИЗВОД НАЈЈЕФТИНИЈЕ ФАБРИЧНЕ ЦЕНЕ, ПОШТЕНА ПОСЛУГА.

КОШУЉЕ мушке: од фина и постојана холанд. платна по 1 ф. 50—75 н. 2 ф. до 2 ф. 50—75 н. 3 ф. до 3 ф. 50 н. Од фина и постојана румбург. плат. по 4, 5 и 6 ф. Везене парске: по 7, 8, 9, 10, 11 и 12 ф. Гаће од румбургшер ска платна немачке 1 ф. 25 н., 1 ф. 50 .. 1-ф. 75 н. до 2 ф. Мацарске 1 ф. 25 н., 1 ф. 50 н., 1 ф. 75 н. до 2 ф. Дечије кош. по 1 ф., 1 ф. 25 н., 1 ф. 50 н., 1 ф. 75 н. до 2 ф. 2 ф. 50 н.

ЖЕНСКЕ кошуље од фуна и постојана хол. плат. модне 1 ф. 50 н, 1 ф. 75 н. до 2 ф., 2 ф. 25 н., 2 ф. 50 н., 2 ф. 75 н., богато везене 3 ф., 3 ф. 50 н. до 4 и 5 ф. Од најф. румбург. плат. са финим везом и укусни уметци париски по 6, 7, 8, 9, 10 и 11 ф.

12. румбург. бели марама 2 ф., 2 ф. 25 н., 2 ф. 50 н., 2 ф. 75 н., 3 ф., 3 ф. 50 н., 4 ф., 4 ф. 50 н., 5 ф, 5 ф. 50 н., 6, 7, 8, 9 и 10 ф.

За мушке кошуље молим дебљину од гола врата. Еспап се шаље са Nachname. Кошуље које најбоље нестоје, или п. г. купци, који разумно увиде да су обманути, прецењени, преварени, нека исте одма враћају.

АДРЕСА: Alexander Stanischits befugt. Wäschwar. Fabrikant, Wien Wollzeile Nr.9. 234--20-24

Властник и издаватељ др. Свет. Милетић. Одговоран уредник Стеван Поповић. Српска штампарија дра Јована Субботића у Новом Саду. 1871.